

# طراحی یک کنترل کننده ردیاب فیدبک خروجی برای بازوهای متحرک با استفاده از یک تکنیک مقاوم تطبیقی عصبی

نوشین پورواعظ اصفهانی<sup>۱</sup>، خوشنام شجاعی<sup>۲</sup>

<sup>۱</sup> کارشناس ارشد مهندسی برق، دانشکده مهندسی برق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران، n.poorvaez@sel.iaun.ac.ir

<sup>۲</sup> استادیار، دانشکده مهندسی برق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران، shojaei@pel.iaun.ac.ir

دریافت: ۱۳۹۶/۳/۲۳ ویرایش اول: ۱۳۹۶/۸/۱۵ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۱۳

**چکیده:** در این مقاله، کنترل ردیابی یک بازوی ربات متصل بر روی یک پایه متحرک چرخ دار مورد توجه قرار می‌گیرد. یک الگوریتم کنترلی غیرخطی مقاوم تطبیقی عصبی به منظور کنترل ردیاب فیدبک خروجی برای یک بازوی متحرک چرخ دار بدون اندازه‌گیری سرعت سیستم برای مقابله با دینامیک‌های مدل نشده سیستم، نامعینی‌های پارامتری و غیرپارامتری و اختشاشات خارجی، پیشنهاد شده است. یک تحلیل پایداری مبتنی بر لیاپانوف نشان می‌دهد که خطاهای ردیابی و رفتی حالت نهایتاً به طور یکنواخت کراندار هستند و به توب کوچکی شامل مبدأ همگرا می‌شوند. یک شبکه عصبی مبتنی بر توابع پایه شعاعی برای جبران نامعینی‌های ناشی از دینامیک‌های بازوی متحرک به کار گرفته شده است. نامعینی‌های غیرپارامتری و خطای تقریب شبکه عصبی نیز با یک کنترل کننده مقاوم تطبیقی جبران شده اند. علاوه بر این، تابع تائزات هایپربولیک در طراحی کنترل کننده فیدبک خروجی به کار گرفته شده است تا خطر اشباع عملکرگها را کاهش دهد و سیگنال‌های کنترلی هموارتری تولید کند. در نهایت، تابع شیوه سازی تأثیر الگوریتم پیشنهادی در این مقاله را به خوبی نشان می‌دهند.

**کلمات کلیدی:** اشباع عملکرگ، بازوهای متحرک، کنترل غیرخطی مقاوم تطبیقی، شبکه عصبی تابع پایه شعاعی.

## Designing an Output Feedback Tracking Controller for Mobile Manipulators by Using a Neural Adaptive Robust Technique

Nooshin Poorvaez Esfahani, Khoshnam Shojaei

**Abstract:** In this paper, the tracking control of a robotic arm mounted on a wheeled mobile platform is considered. A nonlinear neural adaptive robust control algorithm is proposed for the output feedback tracking control of a wheeled mobile manipulator without measuring system velocities to deal with the unmodeled system dynamics, parametric uncertainties and external disturbances. A Lyapunov-based stability analysis shows that tracking and observation errors are Uniformly Ultimately Bounded (UUB) and converge to a small ball containing the origin. A Radial Basis Function Neural Network (RBFNN) is employed to compensate for the uncertainties of mobile manipulator dynamics. Nonparametric uncertainties and NN approximation errors are also compensated by an adaptive robust controller. In addition, hyperbolic tangent function is employed in the design of the output feedback controller to reduce the risk of actuators saturation and to produce smoother control signals. Finally, simulation results demonstrate the effectiveness of the proposed controller well.

**Keywords:** Actuator saturation, Mobile manipulators, Nonlinear adaptive robust control, Radial basis function neural network.

بازوی متحرک در حضور نامعینی‌ها، طراحی کرده است. در مرجع [۵]، کنترل کننده تطبیقی به منظور تضمین این که حالت‌های یک سیستم حلقه بسته بطور مجانبی مسیر مطلوب را تحت قیود هولونومیکی در حضور اغتشاشات و نامعینی‌ها دنبال می‌کند، پیشنهاد شده است. حجم محاسباتی بالا، هزینه زیاد پیاده‌سازی و عدم مقاومت در برابر اغتشاشات کران‌دار از جمله معایب روش کنترل تطبیقی می‌باشد. مرجع [۶] کنترل حرکت بازوهای متحرک غیرهولونومیک در حضور نامعینی‌ها و اغتشاشات را بررسی کرده و یک کنترل کننده مقاوم تطبیقی برای مقابله با نامعینی‌های مدل و اغتشاشات کران‌دار پیشنهاد کرده است. این روش کنترلی ترکیب بهترین ویژگی‌های کنترل کننده مقاوم و تطبیقی است، اما تا حدودی سیگنال‌های ناهموار را بوجود می‌آورد که برای تبدیل آن‌ها به سیگنال‌های هموارتر، ترکیب شبکه عصبی با کنترل کننده مقاوم تطبیقی پیشنهاد می‌شود. زیرا شبکه‌های عصبی با توجه به توانایی در قدرت یادگیری، اثبات کردند که ابزار مناسبی برای کنترل سیستم‌های دینامیکی غیرخطی پیچیده می‌باشد [۷]. در مرجع [۸]، یک الگوریتم کنترل مقاوم تطبیقی برای بازوی متحرک براساس شبکه عصبی مقاوم به منظور مقابله با اغتشاشات، غیرخطی‌ها و قیود غیرهولونومیکی بین پایه متحرک و بازوی نصب شده روی آن، توصیف شده است. در این روش، به دلیل در نظر نگرفتن فیدبک خروجی یا به عبارتی وجود سنسور سرعت، وزن و هزینه ربات افزایش یافته و در نتیجه پیاده سازی مشکل‌تر می‌شود. برای رفع این مشکل از مشاهده گر مرتبه کاهش یافته، به منظور حذف سنسور سرعت می‌توان استفاده کرد. در مرجع [۹]، یک روش کنترل مقاوم تطبیقی عصبی مبتنی بر رؤیت گر برای کنترل یک بازوی زیردریایی هیدرولیکی پیشنهاد شده است. اما این روش کنترلی مسئله اشباع عملگرها را نادیده می‌گیرد و قابل اعمال به بازوی متحرک چرخ‌دار نیست. در مرجع [۱۰]، یک کنترل کننده غیرخطی براساس مدل سینماتیکی و دینامیکی بازوی متحرک با درایو تفاضلی بدون در نظر گرفتن نامعینی طراحی شده است. مسئله کنترل همکاری چندین بازوی متحرک در مرجع [۱۲] مورد توجه قرار گرفته است. در مرجع [۱۳]، مدل سازی و کنترل بازوهای متحرک بر مبنای تکنیک‌های کنترل مقاوم و تطبیقی به طور مفصل ارائه شده است. یک کنترل کننده مدل لغزشی مبتنی بر شبکه عصبی برای کنترل ردیابی مسیر بازوی متحرک تمام جهته در مرجع [۱۷] پیشنهاد شده است. مرجع [۱۸] نیز مسئله کنترل فیدبک خروجی مقاوم تطبیقی را برای بازوهای متحرک غیرهولونومیکی مورد توجه قرار داده است. متأسفانه، اغلب کارهای قبلی

## ۱- مقدمه

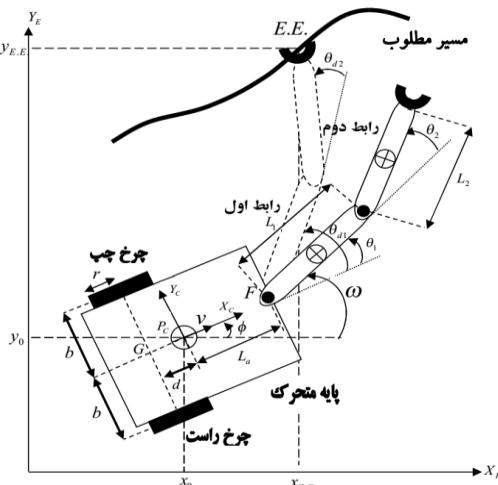
به کار گیری بازوهای ربات با پایه متحرک چرخ‌دار به دلیل این که فضای کاری<sup>۱</sup> بزرگ‌تری نسبت به بازوهای رباتیکی با پایه ثابت را دارد می‌باشد، به طور قابل ملاحظه‌ای قابلیت‌های عملکرد این سیستم‌ها را افزایش می‌دهد [۱]. یکی از رایج‌ترین پایه‌های متحرک موجود، درایو تفاضلی<sup>۲</sup> می‌باشد که این درایو دارای دو چرخ ثابت است که در سمت چپ و راست بدنه متحرک نصب شده است. این مقاله به کنترل حرکت بازوی متحرک چرخ‌دار با درایو تفاضلی اختصاص داده شده است. اثر متقابل بین بازوی ماهر و پایه متحرک و همچنین وجود قیدهای هولونومیک و غیرهولونومیک و عملکرد غیرخطی از جمله خصوصیات بازوی متحرک چرخ‌دار هستند که طراحی کنترل کننده را برای آن دشوارتر می‌کنند [۲]. تاکنون روش‌های کنترلی سیاری برای کنترل بازوی متحرک ربات پیشنهاد شده است که از جمله آن‌ها می‌توان به کنترل مدل لغزشی، کنترل تطبیقی، کنترل تطبیقی عصبی، کنترل مقاوم تطبیقی و غیره اشاره کرد [۱]-[۱۸]. بسیاری از طرح‌های کنترلی برای کنترل حرکت ربات، براساس اندازه گیری‌های کامل حالت یعنی اندازه گیری‌های موقعیت و سرعت بازوی متحرک ارائه شده است. اندازه گیری موقعیت بازو را می‌توان با استفاده از انکوادرها که اندازه گیری بسیار دقیقی از جایه‌جایی‌های بازو را ارائه می‌دهند، بدست آورده. در مقابل، اندازه گیری سرعت بازو با استفاده از سرعت سنج‌ها بدست می‌آید که اغلب با نویز همراه هستند و از طرفی، وزن ربات با وجود سرعت سنج‌ها افزایش می‌یابد که باعث می‌شود از عملکرد دینامیکی بازو کاسته شود. از این رو، این نکته اهمیت دارد که برای عملکرد کنترل مناسب و حفظ کنترل با دقت بالا، تنها به اندازه گیری‌های موقعیت نیاز داریم و به منظور حذف نیاز به سرعت سنج‌ها از یک مشاهده گر سرعت می‌توان استفاده کرد [۳]. از طرفی، بسیاری از روش‌های کنترلی به دانش قبلی از دینامیک‌های بازوی متحرک نیاز دارند یا برای سادگی دینامیک‌های موجود در مدل دینامیکی مانند دینامیک‌های پایه متحرک، دینامیک‌های بازو و دینامیک‌های ناشی از تعاملات بین پایه و بازو را نادیده می‌گیرند. چنین مسائلی سبب شده است که این طرح‌های کنترلی برای کاربردهای دنیای واقعی نامناسب باشند. روش کنترل تطبیقی نیازی به دانش دقیق قبلی از پارامترهای ربات نظیر جرم، ممان اینرسی یا ضرایب اصطکاک ندارد. مرجع [۴] یک کنترل کننده تطبیقی را براساس ماتریس رگرسور برای چند

<sup>1</sup> Workspace

<sup>2</sup> Differentially-Driven

بازوی متحرک چرخ دار شکل ۱ شامل دو قسمت بازوی ماهر و بدن متحرک می‌باشد. بدن متحرک، دو چرخ فعال دارد که محور این چرخ‌ها در یک راستا واقع شده‌اند و  $b$  فاصله هر چرخ نسبت به خط مرکزی است. خط واصل چرخ‌ها نسبت به مرکز جرم، در فاصله  $d$  واقع شده است. پارامترهای  $r$ ,  $L_1$ ,  $L_a$  و  $L_2$  به ترتیب شعاع چرخ‌ها، فاصله پایه بازو تا مرکز جرم و طول رابطه را نشان می‌دهند. دستگاه مختصات متصل به بدن را به صورت  $(O_B, X_B, Y_B)$  و دستگاه مختصات متصل به زمین به صورت  $(O_E, X_E, Y_E)$  نمایش داده شده است. بردار حالت با  $\mathbf{q} = [x_0, y_0, \phi, \theta_1, \theta_2]^T$  معرفی می‌شود که در آن  $x_0$  و  $y_0$  مختصات نقطه  $P_c$  در دستگاه مختصات متصل به زمین و زاویه  $\phi$  مختصات متصل به بدن را نسبت به مختصات متصل به زمین ایجاد می‌کند که این زاویه سمت گیری ربات را تعیین می‌کند. متغیر  $\theta_1$  زاویه نسبی بین مختصات بدن و لینک اول است و  $\theta_2$  جهت گیری نسبی لینک دوم نسبت به لینک اول را توصیف می‌کند. تنها قید در نظر گرفته شده در این مقاله، از رفتار غیرهولونومیکی چرخ‌ها بدست می‌آید و سرعت پایه متحرک را در جهت عمود بر جهت غلتیش چرخ‌ها محدود می‌کند که به صورت زیر داده شده است [۱۰]:

$$-\dot{x} \sin \phi + \dot{y} \cos \phi - \dot{\phi} d = 0 \quad (1)$$



شکل ۱- توصیف ربات در دستگاه‌های مختصات

معادله قید در رابطه (۱) برای بازوی متحرک چرخ دار را می‌توان به شکل ماتریسی  $A(\mathbf{q})\dot{\mathbf{q}} = \mathbf{0}$  بیان کرد که این معادله انتگرال‌ناپذیر به عنوان محدودیت غیرهولونومیک در حرکت ربات‌های متحرک پاد می‌شود که مفهوم شهودی این محدودیت در یک ربات متحرک با مکانیزم چرخ‌های موازی، عدم توانایی آن در حرکت از پهلو است.  $A(\mathbf{q})$  در این مورد یک

روی کنترل بازوهای متحرک [۱۸]-[۱] نیازمند حسگرهای سرعت هستند و یا سیگنال‌های کنترلی غیر قابل پیاده سازی تولید می‌کنند و از مسئله اشباع عملگرها صرف نظر می‌کنند. در این مقاله، با ترکیب یک مشاهده گر کاهش مرتبه یافته و شبکه‌های عصبی تابع پایه شعاعی<sup>۱</sup>، برای اولین بار یک طرح جدید کنترل فیدبک خروجی غیرخطی مقاوم تطبیقی برای سیستم بازوی متخرک چرخ دار با درایو تفاضلی در حضور نامعینی‌های پارامتری و غیرپارامتری بدون اندازه گیری‌های سرعت و کاهش خطر اشباع عملگر را توأمًا توسعه داده‌ایم. با مرور پژوهش‌های پیشین [۱]-[۱۸]، نوآوری‌هایی که در این مقاله انجام شده است، به صورت زیر ارائه می‌شوند:

- در این مقاله، با استفاده از تابع اشباع تائزات هایپربولیک دامنه سیگنال‌های خطاهای ردیابی و تخمین حالت محدود شده اند تا خطر اشباع عملگر کاهش یابد و سیگنال‌های کنترلی هموارتری تولید شوند. در حالی که در کارهای پیشین نظری [۱]-[۱۸]، دامنه سیگنال‌های کنترلی با افزایش خطای ردیابی اولیه بسیار زیاد می‌شود و خطر اشباع عملگرها را افزایش می‌دهد.
- بسیاری از کارهای قبلی برای پیاده سازی به حسگرهای سرعت نیاز دارند. در این مقاله، یک رؤیت گر با به کار گیری تابع اشباع برای حذف حسگرهای سرعت سیستم به منظور کاهش هزینه پیاده سازی و کاهش وزن ربات طراحی شده است.
- به منظور جبران نامعینی‌های پارامتری و غیر خطی در پارامتر از شبکه‌های عصبی تابع پایه شعاعی استفاده می‌شود. برای جبران نامعینی‌های غیرپارامتری و خطای تقریب شبکه عصبی، یک کنترل کننده مقاوم تطبیقی نوع اشباع به طور مؤثری به کار گرفته شده است.

این مقاله، از بخش‌های زیر تشکیل شده است. در بخش دوم، مدل ریاضی غیرخطی بازوی متحرک چرخ دار و مقدمات استفاده آن در طراحی کنترل کننده ارائه شده است. در بخش سوم، اهداف کنترل، فرض‌ها و لمحه به منظور اثبات پایداری بیان شده است. در بخش چهارم، به بررسی طرح کنترل فیدبک خروجی مقاوم تطبیقی شبکه عصبی برای سیستم بازوی متحرک چرخ دار با وجود دینامیک‌های نامعین و اغتشاشات نامعلوم زمانی که سرعت بازوی متحرک چرخ دار در دسترس نیستند، می‌پردازیم. سپس، در بخش پنجم به تحلیل پایداری کنترل کننده پیشنهادی پرداخته شده است. در نهایت، در بخش‌های ششم و هفتم به ترتیب نتایج شبیه‌سازی و نتیجه گیری را خواهیم داشت.

## ۲- مدل حرکت بازوی متحرک

<sup>۱</sup> Radial Basis Function Neural Networks (RBFNN)

$$\begin{aligned}x_{E.E.} &= x_0 + L_a \cos \phi + L_1 \cos(\phi + \theta_{d1}) \\&\quad + L_2 \cos(\phi + \theta_{d1} + \theta_{d2})\end{aligned}\quad (7)$$

$$\begin{aligned}y_{E.E.} &= y_0 + L_a \sin \phi + L_1 \sin(\phi + \theta_{d1}) \\&\quad + L_2 \sin(\phi + \theta_{d1} + \theta_{d2})\end{aligned}$$

که در آن  $\theta_{d1}$  و  $\theta_{d2}$  زوایای مطلوب  $\theta_1$  و  $\theta_2$  را برای قرار گرفتن در موقعیت مطلوب نشان می‌دهند. منظور از این که مجری نهایی و پایه متحرک موقعیت مطلوب را دنبال کنند، این است که مختصات موقعیت‌های مطلوب را کنترل کنیم. در واقع هدف ما کنترل مختصات  $(x_{E.E.}, y_{E.E.})$

زوایای  $\theta_1$  و  $\theta_2$  می‌باشد. به این منظور، بردار خروجی جدید با نام  $\eta$  را به صورت زیر تشکیل می‌دهیم که شامل متغیرهای کنترل است:

$$\begin{aligned}\eta = h(q) &= \begin{bmatrix} x_{E.E.} \\ y_{E.E.} \\ \theta_1 \\ \theta_2 \end{bmatrix} \\&= \begin{bmatrix} x_0 + L_a \cos \phi + L_1 \cos(\phi + \theta_{d1}) + L_2 \cos(\phi + \theta_{d1} + \theta_{d2}) \\ y_0 + L_a \sin \phi + L_1 \sin(\phi + \theta_{d1}) + L_2 \sin(\phi + \theta_{d1} + \theta_{d2}) \\ \theta_1 \\ \theta_2 \end{bmatrix}\end{aligned}\quad (8)$$

با مشتق گیری از رابطه (8) و جایگذاری معادله (6) در آن، معادله سینماتیک سرعت بازوی متحرک چرخ دار دو لینکی با درایو تفاضلی به صورت زیر بدست می‌آید:

$$\dot{\eta} = \begin{bmatrix} \cos \phi & -L_a \sin \phi - L_1 \sin(\phi + \theta_{d1}) - L_2 \sin(\phi + \theta_{d1} + \theta_{d2}) & 0 & 0 \\ \sin \phi & L_a \cos \phi + L_1 \cos(\phi + \theta_{d1}) + L_2 \cos(\phi + \theta_{d1} + \theta_{d2}) & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v \\ \omega \\ \dot{\theta}_1 \\ \dot{\theta}_2 \end{bmatrix}\quad (9)$$

حال با در نظر گرفتن  $\dot{\eta} = [\dot{x}_{E.E.} \ \dot{y}_{E.E.} \ \dot{\theta}_1 \ \dot{\theta}_2]^T$  و همچنین با داشتن  $v = [v \ \omega \ \dot{\theta}_1 \ \dot{\theta}_2]^T$ ، رابطه (9) را می‌توان به صورت زیر نوشت:

$$\dot{\eta} = J(q)v \quad (10)$$

که  $J(q)$  ماتریس ژاکوبین نامیده می‌شود و یک ماتریس رتبه کامل<sup>۲</sup> است. برای تحلیل سرعت بازوی ربات، از ماتریس ژاکوبین استفاده می‌شود. مشتق زمانی معادله (10) به شکل زیر بدست می‌آید:

$$\ddot{\eta} = \dot{J}(q)v + J(q)\dot{v} \quad (11)$$

بردار است که به صورت زیر قابل تعریف می‌باشد:

$$A(q) = \begin{bmatrix} -\sin \phi & \cos \phi & -d & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad (2)$$

فرض کنید  $N(q)$  یک ماتریس شامل مجموعه‌ای از بردارهای مستقل خطی و هموار ( $n_1(q), n_2(q), n_3(q)$  و  $n_4(q)$ ) باشد که در فضای پوچی<sup>۱</sup> ماتریس  $A(q)N(q) = \mathbf{0}$  به صورت  $A(q)$  وجود دارد که ممکن بسیاری از بردارهای  $(q), n_1(q), n_2(q), n_3(q)$  و  $n_4(q)$  وجود دارند که یکی از آن‌ها به صورت زیر است [۱۰]:

$$\begin{aligned}N(q) &= \begin{bmatrix} n_1 & n_2 & n_3 & n_4 \end{bmatrix} \\&= \begin{bmatrix} c(b \cos \phi - d \sin \phi) & c(b \cos \phi + d \sin \phi) & 0 & 0 \\ c(b \sin \phi + d \cos \phi) & c(b \sin \phi - d \cos \phi) & 0 & 0 \\ c & -c & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}\end{aligned}\quad (3)$$

که  $c = r/2b$  است و  $r$  شعاع چرخ می‌باشد. حال، رابطه سینماتیک سرعت را می‌توان به صورت زیر نوشت:

$$\dot{q} = N(q)v, v = [\dot{\theta}_R, \dot{\theta}_L, \dot{\theta}_I, \dot{\theta}_2]^T \quad (4)$$

که  $\dot{\theta}_R$  و  $\dot{\theta}_L$  سرعت زاویه‌ای چرخ‌های چپ و راست هستند. برای سادگی، سرعت خطی  $v = (r\dot{\theta}_R + r\dot{\theta}_L)/2$  و سرعت زاویه‌ای  $\omega = c(\dot{\theta}_R - \dot{\theta}_L)$  را برای بدنه متحرک در نظر می‌گیریم و بردار سرعت جدید  $\dot{v}$  به صورت زیر نوشته می‌شود:

$$\dot{v} = [v \ \omega \ \dot{\theta}_1 \ \dot{\theta}_2]^T \quad (5)$$

اگر برای سادگی  $d = 0$  را در نظر بگیریم، معادله سینماتیک بدنه

متحرک به صورت زیر باز نویسی می‌شود [۱۱]:

$$\dot{q} = N_n(q)v = \begin{bmatrix} \cos \phi & 0 & 0 & 0 \\ \sin \phi & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} v \\ \omega \\ \dot{\theta}_1 \\ \dot{\theta}_2 \end{bmatrix}\quad (6)$$

هدف اصلی در این مقاله این است که مجری نهایی بازوی متحرک بتواند یک مسیر زمانی مطلوب را دنبال کند. براساس شکل ۱، موقعیت مطلوب مجری نهایی را با  $(x_{E.E.}, y_{E.E.})$  نشان می‌دهیم و زوایای مطلوب برای بررسی سینماتیک بازوی نصب شده بر روی پایه متحرک، مطابق شکل ۱، موقعیت مطلوب مجری نهایی را به صورت زیر تصویرسازی می‌کنیم [۱۲]:

<sup>2</sup> Full Rank

<sup>1</sup> Null Space

اینرسی از بالا و پایین کران دار می‌باشد یعنی  $m_1 \leq \|M(q)\| \leq m_2$  که  $m_1$  و  $m_2$  ثابت‌های اسکالر مثبت هستند.

**خاصیت ۲:**  $C(q, \dot{q}) \in \mathbb{R}^{4 \times 4}$ ، ماتریس کوریولیس و نیروهای جانب مرکز، رابطه زیر را برقرار می‌کند:

$$C(q, x_1)x_2 = C(q, x_2)x_1 \quad \forall q \in \mathbb{R}^5, x_1, x_2 \in \mathbb{R}^4 \quad (18)$$

از طرفی، دقت شود که ماتریس  $\dot{M}(q) - 2C(q, \dot{q})$  پادتقارن است،  
 $x^T(\dot{M}(q) - 2C(q, \dot{q}))x = 0, \forall x, \dot{q} \in \mathbb{R}^4$ .

**خاصیت ۳:**  $D \in \mathbb{R}^{4 \times 4}$  یک ماتریس مثبت معین و متقارن است که شامل ماتریس ضرایب میرایی و اصطکاک ویسکوز می‌باشد. این ماتریس از بالا و پایین به صورت زیر کران دار می‌باشد:

$$\lambda_d \|x\|^2 \leq x^T D(q)x \leq \lambda_D \|x\|^2 \quad \forall x \in \mathbb{R}^4, q \in \mathbb{R}^5 \quad (19)$$

$\lambda_D = \max_{\forall q \in \mathbb{R}^5} \lambda_{\max}(D(q))$  و  $\lambda_d = \min_{\forall q \in \mathbb{R}^5} \lambda_{\min}(D(q))$  که است و همچنین رابطه  $\lambda_d < \lambda_D < \infty$  برقرار است.

**خاصیت ۴:** ثابت اسکالر مثبت  $\lambda_C$  ماتریس کوریولیس را به صورت زیر کران دار می‌کند:

$$\|C(q, \dot{q})\| \leq \lambda_C \|\dot{q}\| \quad (20)$$

### ۳- اهداف کنترلی

هدف کنترلی مورد نظر در این مقاله، طراحی یک قانون کنترل فیدبک خروجی برای یک سیستم بازوی متحرک چرخ دار، تحت ملزومات زیر می‌باشد:

- خطای ردیابی  $\eta_d(t) - \eta(t) = e(t)$ ، در حضور نامعینی‌های ساختار یافته و بدون ساختار، حداقل به طور یکنواخت نهایتاً کران دار گردد.
- اندازه‌گیری سیگال‌های سرعت برای فیدبک قابل دسترسی نیستند.
- کنترل کننده پیشنهادی بایستی مشکل اشباع عملگرها را به منظور جلوگیری از عملکرد ضعیف ردیابی سیستم با وجود بزرگ بودن خطای ردیابی اویله در نظر بگیرد.
- در نظر گرفتن فرض‌های زیر، به منظور توسعه اهداف کنترلی بالا ضروری هستند:

**فرض ۱:** بردار حالت  $q(t)$  برای فیدبک به صورت بلاذرنگ قابل اندازه‌گیری است.

مدل دینامیکی ربات، به کمک روش اویلر لاگرانژ به صورت زیر بدست می‌آید:

$$M_a(q)\ddot{q} + C_a(q, \dot{q})\dot{q} + D_a\dot{q} + \tau_d(t) = B_a(q)\tau(t) - A_a^T(q)\lambda \quad (12)$$

که ماتریس  $M_a(q, \dot{q})$  ماتریس اینرسی،  $C_a(q, \dot{q})$  ماتریس کوریولیس و گریز از مرکز،  $D_a$  ماتریس اصطکاک ویسکوز و ضرایب میرایی،  $\tau_d(t)$  گشتاور اغتشاشات خارجی، دینامیک‌های مدل نشده و اصطکاک کولمب،  $B_a(q)$  ماتریس تبدیل ورودی،  $A_a = [A^T(q), \mathbf{0}]^T$  بردار گشتاور ورودی می‌باشد. با مشتق‌گیری از رابطه (۶)، رابطه زیر نتیجه می‌شود:

$$\ddot{q} = \dot{N}_n v + N_n \dot{v} \quad (13)$$

با ضرب  $N_n^T$  از سمت چپ در معادله (۱۲)، در نظر گرفتن  $A_a(q)N_n(q) = \mathbf{0}$  و جایگذاری رابطه (۱۳) در این رابطه داریم:

$$M_c(q)\dot{v} + C_c(q, v)v + D_c(q)v + \tau_d(t, q) = B_c(q)\tau(t) \quad (14)$$

که در آن  $M_c(q) = N_n^T(q)M_a(q)N_n(q)$ ،  $C_c(q, v) = N_n^T(q)(M_a(q)\dot{N}_n + C_a(q, \dot{q})N_n)$  و  $\tau_d(t, q) = N_n^T(q)\tau_d(t)$ ،  $D_c(q) = N_n^T(q)D_a N_n(q)$ . حال از روابط (۱۰) و (۱۱) به دو معادله زیر می‌رسیم:

$$v = J^{-1}(q)\dot{\eta} \quad (15)$$

$$\dot{v} = J^{-1}(q)\ddot{\eta} - J^{-1}(q)\dot{J}(q)v \quad (16)$$

که  $J^{-1}(q)$  معکوس ماتریس ژاکوبین است. با جایگذاری معادلات (۱۵) و (۱۶) در رابطه (۱۴) و ضرب  $J^{-T}(q)$  از سمت چپ در رابطه دینامیک بازوی متحرک چرخ دار را به شکل زیر بدست می‌آوریم:

$$M(q)\ddot{\eta} + C(q, \dot{\eta})\dot{\eta} + D(q)\dot{\eta} + \tau_w(t, q) = B(q)\tau(t) \quad (17)$$

که در آن  $M(q) = J^{-T}(q)M_c(q)J^{-1}(q)$ ،  $C(q, \dot{\eta}) = J^{-T}(q)(C_c(q, v) - M_c(q)J^{-1}(q)\dot{J}(q))J^{-1}(q)$ ،  $D(q) = J^{-T}(q)D_c(q)J^{-1}(q)$

$B(q) = J^{-T}(q)B_c(q)$  و  $\tau_w(t, q) = J^{-T}(q)\tau_d(t, q)$  خواص ساختاری زیر برای مدل می‌باشد. با توجه به مراجع [۱۳]-[۱۴]، خواص ساختاری زیر برای مدل (۱۷) ارائه می‌شود:

**خاصیت ۱:**  $M(q) \in \mathbb{R}^{4 \times 4}$ ، ماتریس اینرسی جرم یک ماتریس مثبت معین و متقارن است به عبارتی  $M^T(q) = M(q) > 0$ . ماتریس

که  $\{\mathbf{M}\}_{\min} \leq \lambda_{\max} \{\mathbf{M}\}$  بیانگر بزرگترین مقدار ویژه و  $\{\mathbf{M}\}_{\max}$  بزرگترین مقدار ویژه ماتریس  $\mathbf{M}$  می‌باشد.

لم ۴- چنانچه،  $a, b, p, q$  اعداد حقیقی و مثبت باشند به نحوی که مجموع معکوس‌های  $p$  و  $q$  برابر یک باشد، آنگاه نامساوی یانگ به صورت زیر برقرار است:

$$ab \leq a^p / p + b^q / q \quad (23)$$

از طرفی، می‌توان اثبات کرد که به ازای  $\mathbf{x}, \mathbf{y} \in \mathbb{R}^n$  و اسکالر  $k$  نامساوی زیر برقرار است [۱۶]:

$$\mathbf{x}^T \mathbf{M} \mathbf{y} \leq \frac{1}{2k^2} \lambda_{\max} \{\mathbf{M}\} \|\mathbf{x}\|^2 + \frac{k^2}{2} \lambda_{\max} \{\mathbf{M}\} \|\mathbf{y}\|^2 \quad (24)$$

#### ۴- طراحی کنترل کننده

در این بخش، یک کنترل کننده ردیاب برای بازوی متحرک به منظور دنبال کردن مسیر مطلوب را ارائه می‌شود. برای این منظور، خطاهای تخمین حالت و ردیابی به ترتیب به صورت  $\hat{\eta}(t) = \eta(t) - \tilde{\eta}(t)$  و  $e(t) = \eta(t) - \eta_d(t)$  تعریف می‌شوند که  $\eta(t)$  یانگ بردار حالت جدید در (۸)،  $\eta_d(t)$  نشان دهنده تخمین حالت (۸) و  $\eta_d(t)$  مسیر مطلوب می‌باشد. سپس، متغیرهای خطای زیر معرفی می‌گردند:

$$\begin{aligned} s(t) &= \dot{e}(t) + A_p \text{Tanh}(e(t) - \tilde{\eta}(t)) \\ &= \dot{e}(t) + A_p \text{Tanh}(\hat{e}(t)), \end{aligned} \quad (25)$$

$$r(t) = \dot{\tilde{\eta}}(t) + A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}(t)) \quad (26)$$

که  $A_p \in \mathbb{R}^{4 \times 4}$  است و  $\hat{e}(t) = \tilde{\eta}(t) - \eta_d(t)$  یک ماتریس بهره مثبت معین متقارن می‌باشد. با جایگذاری رابطه (۲۵) در رابطه (۱۷)، معادله زیر بدست می‌آید:

$$\begin{aligned} \mathbf{M}(q)\dot{s} &= -\mathbf{C}(q, \dot{\eta})s - \mathbf{D}(q)s + \mathbf{B}(q)\tau(t) \\ &\quad + \zeta - \tau_w(t, q) + \chi_1 \end{aligned} \quad (27)$$

که در آن  $\zeta$  به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\zeta = -\mathbf{M}(q)\ddot{\eta}_d - \mathbf{C}(q, \dot{\eta}_d)\dot{\eta}_d - \mathbf{D}(q)\dot{\eta}_d \quad (28)$$

با استفاده از خواص تقریب شبکه عصبی تابع پایه شعاعی،  $\zeta$  به شکل زیر تقریب زده می‌شود [۱۶، ۱۷]:

$$\zeta = \mathbf{W}\sigma(\mathbf{x}_w) + \varepsilon(\mathbf{x}_w) \quad (29)$$

که  $\mathbf{W} \in \mathbb{R}^{4 \times \ell}$ ، یک ماتریس وزن نامعلوم است و  $\sigma(\mathbf{x}_w)$  برداری به صورت  $\sigma(\mathbf{x}_w) = [\sigma_1(\mathbf{x}_w), \dots, \sigma_\ell(\mathbf{x}_w)]^T$  می‌باشد که  $\sigma_j(\mathbf{x}_w)$  تابع پایه شعاعی  $j$  ام است که به صورت

فرض ۲: مسیر مطلوب  $(t)$ ، به گونه‌ای انتخاب گردیده است که همگی سیگال‌های کران‌دار هستند، بدین معنی که شرایط  $\sup_{t \geq 0} \|\dot{\eta}_d(t)\| < B_{dv}$ ،  $\sup_{t \geq 0} \|\eta_d(t)\| < B_{dp}$  برقرار باشند که  $B_{dv}$  و  $B_{dp}$  ثابت‌های ثابت نامعین هستند.

فرض ۳: بردار اغتشاش‌های خارجی به صورت زیر کران‌دار است که در آن  $\lambda_w$  ثابت نامعلوم می‌باشد.

$$\|\tau_w(t, q)\| \leq \lambda_w \quad (21)$$

فرض ۴: وزن‌های شبکه عصبی کران‌دار هستند به طوری که شرط (۲۴) برقرار باشد که  $W_M$  ثابت‌های مثبت نامعین هستند.

لمهای کمکی زیر در اثبات پایداری سیستم کنترل حلقه بسته استفاده می‌شوند:

لم ۱- خواص تابع هایپربولیک زیر به سادگی قابل اثبات هستند [۳]:

$$\cdot \tanh^2(\xi) / 2 \leq \ln(\cosh(\xi)) \leq \xi^2, \forall \xi \in \mathbb{R} \quad \bullet$$

$$\cdot \ln(\cosh(\xi)) \rightarrow \infty, \forall \xi \neq 0 \quad \bullet$$

صورتی که  $|\xi| \rightarrow \infty$ .

$$\cdot |\tanh(k_1 x + k_2 y) - \tanh(k_2 y)| \leq k_1 |x|, \forall x, y \in \mathbb{R}, \quad \bullet$$

$$\cdot |\tanh(x) - \tanh(x-y)| \leq |y|, \forall x, y \in \mathbb{R} \quad \bullet$$

$$\cdot |\tanh(k_1 x)| \leq k_1 |x|, \forall x \in \mathbb{R} \quad \bullet$$

از خاصیت ۴ می‌توان به خاصیت

$$\cdot |\tanh(x)|^2 \leq |x| |\tanh(x)| = x \tanh(x), \forall x \in \mathbb{R} \quad \bullet$$

$$\cdot x^T \Psi \text{Tanh}(x) \geq \lambda_{\min} \{\Psi\} \|\text{Tanh}(x)\|^2, \forall \Psi \in \mathbb{R}^{n \times n} \text{ رسید.} \quad \bullet$$

از خاصیت ۱ می‌توان به خاصیت

$$\cdot \tanh^2(\xi) \leq \xi^2, \forall \xi \in \mathbb{R} \quad \bullet$$

رسید که این خاصیت را به

$$\|\text{Tanh}(x)\|^2 \leq \|x\|^2 \text{ سوق می‌دهد.} \quad \bullet$$

لم ۲- نامساوی [۱۵]- $\mathbf{h}\|\mathbf{x}\| - \mathbf{x}^T h \text{Tanh}(\nu h \mathbf{x} / \varepsilon_t) \leq n \varepsilon_t$  به

ازای هر  $\nu > 0$  و برای هر  $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n$  و  $h \in \mathbb{R}$  برقرار است که

یک مقدار ثابت که از رابطه  $\nu = e^{-(\nu+1)}$  بدست می‌آید و به عبارت دیگر  $\nu = 0.2785$

لم ۳- چنانچه  $\mathbf{M}$  ماتریس مثبت معین باشد، به ازای  $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^n$

نامساوی ریاضی ریتز به صورت زیر برقرار است:

$$\lambda_{\min} \{\mathbf{M}\} \|\mathbf{x}\|^2 \leq \mathbf{x}^T \mathbf{M} \mathbf{x} \leq \lambda_{\max} \{\mathbf{M}\} \|\mathbf{x}\|^2 \quad (22)$$

که در روابط فوق Proj. بیانگر عملگر تصویرسازی پارامتر است [۱۹] و  $\hat{a}$ ،  $\gamma_a$  و  $\gamma_w$  بهره‌های تطبیقی را نشان می‌دهند. حال، مشاهده‌گر غیرخطی زیر برای تخمین سیگنال خطای سرعت پیشنهاد می‌گردد:

$$\begin{cases} \dot{\hat{e}}(t) = \xi(t) + A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}(t)) + k_d \tilde{\eta}(t) - \dot{\eta}_d(t) \\ \dot{\xi}(t) = \dot{\eta}_d(t) - A_p \text{Sech}^2(\hat{e}(t)) \dot{\hat{e}}(t) + k_d A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}(t)) \end{cases} \quad (۳۵)$$

که در آن  $k_d$  بهره مشاهده‌گر است. شرایط اولیه برای مشاهده‌گر به صورت  $(0) = 0$ ،  $\dot{\xi}(0) = -A_{pi} \text{Tanh}(\tilde{\eta}_i(0)) - k_{di} \tilde{\eta}_i(0) + \dot{\eta}_d(0)$  و  $\dot{\hat{e}}_i(0) = 0$  انتخاب شده‌اند. به سادگی از تفاضل روابط (۲۵) و (۲۶) به رابطه زیر می‌رسیم:

$$s - r = \dot{\hat{e}} + A_p \text{Tanh}(\hat{e}) - A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}) \quad (۳۶)$$

با جایگذاری روابط (۲۹) و (۳۲) در معادله (۲۷)، معادله دینامیکی خطای حلقه بسته زیر بدست می‌آید:

$$\begin{aligned} M(q)\dot{s} &= -C(q, \dot{\eta})s - D(q)s - K_p(s - r) \\ &\quad - \hat{a} \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \varepsilon_a) + \tilde{W}\sigma(x_w) + \varepsilon(x_w) - \tau_w(t, q) + \chi_1 \end{aligned} \quad (۳۷)$$

که  $\tilde{W} = W - \hat{W}$  خطای تقریب ماتریس وزن‌ها است. با مشتق‌گیری از طرف معادله اول رابطه (۳۵) و جایگذاری رابطه دوم در (۳۵) به  $\dot{s}_i = \dot{r}_i + k_{di} r_i$  می‌رسیم که معادله دینامیکی خطای مشاهده‌گر زیر را نتیجه می‌دهد:

$$\begin{aligned} M(q)\dot{r} &= -C(q, \dot{\eta})r - k_d M(q)r - K_p(s - r) \\ &\quad - \hat{a} \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \varepsilon_a) + \tilde{W}\sigma(x_w) + \varepsilon(x_w) - \tau_w(t, q) + \chi_2 \end{aligned} \quad (۳۸)$$

که  $\chi_2 = \chi_1 - C(q, \dot{\eta})(\dot{\hat{e}} + A_p \text{Tanh}(\hat{e}) - A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta})) - D(q)s$  می‌باشد و با توجه به خاصیت‌های ۱ و ۳ و همچنین با در نظر گرفتن یک خاصیت از ماتریس کوریولیس که به صورت  $\|C(q, x_1)x_2\| \leq \lambda_c \|x_1\| \|x_2\|$  بیان می‌شود [۱۴]،  $\lambda_c \geq 0$  به صورت زیر کراندار شده است:

$$\|\chi_2\| \leq \beta_3 \|z\| + \beta_4 \|z\|^2 \quad (۳۹)$$

که  $\beta_3$  و  $\beta_4$  ثابت‌های مثبت نامعین هستند. در بخش بعدی، تحلیل پایداری مبتنی بر لیپانوف سیستم کنترل پیشنهادی ارائه می‌گردد.

## ۵- تحلیل پایداری

**قضیه ۱-** مدل کلی بازوی متحرک چرخ دار که توسط معادلات حرکت (۶) و (۱۴) و تبدیل مختصات (۱۰) مطرح شده‌اند، در نظر بگیرید. فرض کنید یک مسیر مطلوب کراندار داده شده است. با توجه به فرض‌های ۱ تا ۴، کنترل کننده فیدبک خروجی تطبیقی عصبی مقاوم پیشنهادی (۳۲)-(۳۵) تضمین می‌کند که تمامی سیگنال‌ها در سیستم حلقه بسته کراندار بوده و خطاهای ردیابی و تخمین حالت نهایتاً به طور

است. به علاوه،  $\mu_j = [\mu_{j1}, \mu_{j1}, \dots, \mu_{jq}]^T$  و  $K_j$  به ترتیب بردار میانگین و انحراف معیار تابع گاووسی هستند. همچنین،  $\|e(x_w)\| \leq B_\varepsilon$  و  $x_w = [q^T, \dot{\eta}_d^T, \ddot{\eta}_d^T]^T$  می‌باشند. برای جزئیات بیشتر، خواننده علاقه مند به مراجع [۱۴] ارجاع داده می‌شود.  $\chi$  نیز به صورت زیر می‌باشد:

$$\begin{aligned} \chi_1 &= M(q)A_p \text{Sech}^2(\hat{e}) \dot{\hat{e}} - C(q, s)(\dot{\eta}_d - A_p \text{Tanh}(\hat{e})) \\ &\quad + C(q, \dot{\eta}_d)A_p \text{Tanh}(\hat{e}) + C(q, A_p \text{Tanh}(\hat{e}))\dot{\eta}_d \\ &\quad - C(q, A_p \text{Tanh}(\hat{e}))A_p \text{Tanh}(\hat{e}) + D(q)A_p \text{Tanh}(\hat{e}) \end{aligned} \quad (۳۰)$$

با به کار گیری روابط (۲۵) و (۲۶)، با استفاده از خاصیت‌های ۱ و ۳ و با توجه خاصیت ماتریس کوریولیس که به صورت  $\|C(q, x_1)x_2\| \leq \lambda_c \|x_1\| \|x_2\|$  بیان می‌شود [۱۴]،  $\chi_1$  به شکل زیر کراندار می‌گردد:

$$\|\chi_1\| \leq \beta_1 \|z\| + \beta_2 \|z\|^2 \quad (۳۱)$$

که  $\beta_1$  و  $\beta_2$  ثابت‌های مثبت نامعلوم هستند و  $z = [\text{Tanh}^T(\hat{e}), \text{Tanh}^T(\tilde{\eta}), s^T, r^T]^T$  جلوگیری از طولانی تر شدن مقاله، اثبات نامساوی (۳۱) به خواننده علاقه مند واگذار می‌شود. با ایده گرفتن از [۱۸]، کنترل کننده زیر را در این مقاله پیشنهاد می‌کنیم:

$$\begin{cases} \tau(t) = B^{-1}(q)(-K_p \dot{\hat{e}} - K_p A_p \text{Tanh}(\hat{e}) + K_p A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}) \\ \quad - \hat{W}\sigma(x_w) - \hat{a} \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \varepsilon_a)) \\ \hat{s} + \hat{r} = \dot{\hat{e}} + A_p \text{Tanh}(\hat{e}) + A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}) \end{cases} \quad (۳۲)$$

که  $K_p \in \mathbb{R}^{4 \times 4}$  یک ماتریس بهره مثبت معین و متقارن را بیان می‌کند و  $\hat{a}$  توسط قوانین تطبیق زیر به روزرسانی می‌شوند:

$$\hat{W} = \text{Proj}_{\hat{W}}(\gamma_w (\hat{s} + \hat{r}) \sigma^T(x_w))$$

$$\begin{cases} \gamma_w (\hat{s} + \hat{r}) \sigma^T, \text{ if } \text{tr}\{\hat{W}^T \hat{W}\} < W_m \text{ or} \\ \quad \text{if } \text{tr}\{\hat{W}^T \hat{W}\} = W_m \text{ and} \\ \quad \sigma^T \hat{W}^T (\hat{s} + \hat{r}) \leq 0 \\ \gamma_w (\hat{s} + \hat{r}) \sigma^T - \gamma_w \frac{\sigma^T \hat{W}^T (\hat{s} + \hat{r})}{\text{tr}\{\hat{W}^T \hat{W}\}} \hat{W}, \text{ if } \text{tr}\{\hat{W}^T \hat{W}\} = W_m \\ \quad \text{and } \sigma^T \hat{W}^T (\hat{s} + \hat{r}) > 0 \end{cases} \quad (۳۳)$$

$$\hat{a} = \text{Proj}_{\hat{a}}(\gamma_a \|\hat{s} + \hat{r}\|) = \begin{cases} \gamma_a \|\hat{s} + \hat{r}\|, \text{ if } \hat{a} < a_m \\ 0, \quad \text{if } \hat{a} = a_m \end{cases} \quad (۳۴)$$

$\|\hat{s} + \hat{r}\| \leq \beta_5 \|z\| = 2\hat{\eta}$  است و به صورت  $\hat{s} + \hat{r} = (\hat{s} + \hat{r}) - (\hat{s} + \hat{r})$  کران دار شده است که  $\beta_5$  یک ثابت مثبت نامعلوم است و  $c_j, j = 1, \dots, 4$  به صورت زیر داده می‌شود:

$$\begin{aligned} c_1 &= \lambda_{\min}(\mathbf{K}_p \mathbf{A}_p) - \lambda_{\max}(\mathbf{K}_p) - 0.5 \lambda_{\max}(\mathbf{K}_p \mathbf{A}_p) \\ c_2 &= \lambda_{\min}(\mathbf{K}_p \mathbf{A}_p) - 0.5 \lambda_{\max}(\mathbf{K}_p) - 0.5 \lambda_{\max}(\mathbf{K}_p \mathbf{A}_p) \\ c_3 &= \lambda_{\min}(\mathbf{K}_p + \mathbf{D}(q)) - 0.5 \lambda_{\max}(\mathbf{K}_p) - 0.5 \beta_2 - 0.5 \beta_1 \\ c_4 &= \lambda_{\min}(k_d \mathbf{M}(q) - \mathbf{K}_p) - \lambda_{\max}(\mathbf{K}_p) - 0.5 \beta_3 - 0.5 \beta_4 \end{aligned} \quad (45)$$

با در نظر گرفتن خواص تصویر سازی [۱۹] و با استفاده از لم  $\epsilon_a^2$  نامساوی‌های زیر را داریم:

$$\begin{aligned} \|\hat{s} + \hat{r}\| \tilde{a} - \tilde{a} \text{Proj}_{\tilde{a}}(\|\hat{s} + \hat{r}\|) &\leq 0 \\ (\hat{s} + \hat{r})^T \tilde{W} \sigma - \text{tr}\{\tilde{W}^T \text{Proj}_{\tilde{W}}((\hat{s} + \hat{r}) \sigma^T)\} &\leq 0 \\ \|\hat{s} + \hat{r}\| \tilde{a} - \tilde{a} (\hat{s} + \hat{r})^T \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \epsilon_a) &\leq 4\epsilon_a \end{aligned} \quad (46)$$

نامساوی  $2ab \leq a^2 + b^2$  به ما کمک می‌کند که رابطه (۴۴) را به شکل زیر بیان کنیم:

$$\dot{V}(t) \leq - \left( c_m - 0.5(\beta_1 + \beta_3) - 0.5(\beta_2 + \beta_4) \|z\|^2 \right) \|z\|^2 + 4\epsilon_a + \|\hat{s} + \hat{r}\| \delta \quad (47)$$

و  $c_m = \min\{c_j\}_{j=1}^4$  که  $\delta = \|\tilde{W} \sigma\| + \|\hat{a} \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \epsilon_a)\| + a$  است.  $\delta$  به صورت  $\delta = (W_M + \sqrt{W_m})\sqrt{\ell} + 2a_m + a$  کران دار شده است که  $\delta \leq \delta_M$ . می‌توان رابطه (۴۷) را بدین گونه بیان کرد:

$$\dot{V}(t) \leq -c \|z\|^2 + \gamma \quad (48)$$

و  $\gamma = 4\epsilon_a + \frac{1}{2} \beta_5 \delta_M^2$  که

و  $c_j > 0, j = 1, \dots, 4$  باشد، برقرار

از معادله (۴۹)، رابطه  $c_m > 0.5(\beta_1 + \beta_3 + \beta_5) + 0.5(\beta_2 + \beta_4) \|z\|^2$  بنابراین، یک شرط کافی برای آنگاه  $\dot{V}(t)$  خارج از مجموعه  $\Omega_z = \{z(t) | 0 \leq \|z(t)\| \leq \sqrt{\gamma/c}\}$  است. در واقع،

خارج از مجموعه  $\Omega_z$  نامساوی زیر را نتیجه می‌دهد:

$$\lambda_z \|z\|^2 \leq V(t) \leq V(0) \leq \lambda_{ut} \|u_t(0)\|^2, \forall t \geq 0 \quad (49)$$

از معادله (۴۹)، رابطه  $\|\hat{s}(t)\|^2 \leq \lambda_{ut} / \lambda_z \|u_t(0)\|^2$  بدست می‌آید. بنابراین، یک شرط کافی برای  $\|\hat{s}(t)\|^2 \leq \lambda_{ut} / \lambda_z \|u_t(0)\|^2$  به صورت زیر بدست می‌آید:

$$\begin{aligned} c_m &> 0.5(\beta_1 + \beta_3 + \beta_5) \\ &+ 0.5(\beta_2 + \beta_4) \left( \lambda_{ut} / \lambda_z \|u_t(0)\|^2 \right) \end{aligned} \quad (50)$$

بدین صورت، نهایتاً ناحیه جذب زیر را خواهیم داشت:

یکنواخت کران دار نیمه کلی<sup>۱</sup> هستند و به همسایگی کوچکی شامل مبدأ همگرا می‌شوند.

اثبات-تابع لیپانوف زیر را در نظر بگیرید:

$$\begin{aligned} V(t) &= \sum_{j=1}^4 k_{pj} \ln \cosh(\hat{e}_j) + \frac{1}{2} s^T M(q)s + \sum_{j=1}^4 k_{pj} \ln \cosh(\tilde{\eta}_j) \\ &+ \frac{1}{2} r^T M(q)r + \frac{\text{tr}\{\tilde{W}^T \tilde{W}\}}{2\gamma_w} + \frac{\tilde{a}^2}{2\gamma_a} \end{aligned} \quad (40)$$

که  $\tilde{a} = a - \hat{a}$  است. با استفاده از مورد اول لم ۱، تابع لیپانوف فوق می‌تواند به صورت زیر کران دار شود:

$$\lambda_z \|z\|^2 \leq \lambda_{ut} \|z_t\|^2 \leq V(t) \leq \lambda_{ut} \|u\|^2 \quad (41)$$

$$\cdot z_t = [z^T, \tilde{w}_{11}, \dots, \tilde{w}_{4\ell}, \tilde{a}]^T, \lambda_z = 0.5 \min\{\{k_{pj}\}_{j=1}^4, \lambda_m\}$$

$$\cdot u_t = [u^T, \tilde{w}_{11}, \dots, \tilde{w}_{4\ell}, \tilde{a}]^T, z = [\text{Tanh}^T(\hat{e}), \text{Tanh}^T(\tilde{\eta}), s^T, r^T]^T$$

$$\cdot \lambda_{ut} = 0.5 \min\{\{k_{pj}\}_{j=1}^4, \lambda_m, \gamma_w^{-1}, \gamma_a^{-1}\}$$

$$u = [e^T, \tilde{\eta}^T, s^T, r^T]^T, \lambda_{ut} = \max\{\{k_{pj}\}_{j=1}^4, 0.5\lambda_m, 0.5\gamma_w^{-1}, 0.5\gamma_a^{-1}\}$$

هستند. از نامساوی بالا و عبارت دوم لم ۱، این موضوع واضح است که  $V(t)$  مثبت معین، به طور شعاعی بی کران و نقصانی است. با مشتق‌گیری از رابطه (۴۰) داریم:

$$\begin{aligned} \dot{V}(t) &= \text{Tanh}^T(\hat{e}) K_p \dot{\hat{e}} + s^T M(q) \dot{s} + \frac{1}{2} s^T \dot{M}(q) s + \text{Tanh}^T(\tilde{\eta}) K_p \dot{\tilde{\eta}} \\ &+ r^T M(q) \dot{r} + \frac{1}{2} r^T \dot{M}(q) r + \text{tr}\{\tilde{W}^T \dot{\tilde{W}}\} / \gamma_w + \tilde{a} \dot{\tilde{a}} / \gamma_a \\ &= -\text{Tanh}^T(\hat{e}) K_p A_p \text{Tanh}(\hat{e}) - \text{Tanh}^T(\tilde{\eta}) K_p A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}) \\ &- s^T (K_p + D(q)) s - r^T (k_d M(q) - K_p) r \end{aligned} \quad (42)$$

$$\begin{aligned} &+ \text{Tanh}^T(\hat{e}) K_p s - \text{Tanh}^T(\hat{e}) K_p r + \text{Tanh}^T(\hat{e}) K_p A_p \text{Tanh}(\tilde{\eta}) \\ &+ \text{Tanh}^T(\tilde{\eta}) K_p r + (s + r)^T (\epsilon(x_w) - \tau_w(t, q)) \\ &+ s^T \chi_1 + r^T \chi_2 - \tilde{a} (\hat{s} + \hat{r})^T \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \epsilon_a) + (\hat{s} + \hat{r})^T \tilde{W} \sigma(x_w) \\ &- \tilde{a} (\hat{s} + \hat{r})^T \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \epsilon_a) + (\hat{s} + \hat{r})^T \tilde{W} \sigma(x_w) \\ &- \text{tr}\{\tilde{W}^T \text{Proj}_{\tilde{W}}(\gamma_w (\hat{s} + \hat{r}) \sigma^T(x_w))\} / \gamma_w - \tilde{a} \text{Proj}_{\tilde{a}}(\|\hat{s} + \hat{r}\|) \end{aligned}$$

با استفاده از نامساوی  $2ab \leq a^2 + b^2$  و با در نظر گرفتن رابطه زیر

$$\|\epsilon(x_w) - \tau_w(t, q)\| \leq a \quad (43)$$

و همچنین با استفاده از جمله  $a = \tilde{a} + \hat{a}$ ، رابطه (۴۲) به صورت زیر

بیان می‌شود:

$$\begin{aligned} \dot{V}(t) &\leq -c_1 \|\text{Tanh}(\hat{e})\|^2 - c_2 \|\text{Tanh}(\tilde{\eta})\|^2 - c_3 \|s\|^2 - c_4 \|r\|^2 \\ &+ 0.5(\beta_1 + \beta_3) \|z\|^2 + 0.5(\beta_2 + \beta_4) \|z\|^4 + \|\hat{s} + \hat{r}\| \tilde{a} + \|\hat{s} + \hat{r}\| \hat{a} \\ &- \tilde{a} (\hat{s} + \hat{r})^T \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \epsilon_a) + (\hat{s} + \hat{r})^T \tilde{W} \sigma(x_w) \\ &+ (\hat{s} + \hat{r})^T \tilde{W} \sigma(x_w) - \tilde{a} (\hat{s} + \hat{r})^T \text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \epsilon_a) + \|\hat{s} + \hat{r}\| a \\ &- \text{tr}\{\tilde{W}^T \text{Proj}_{\tilde{W}}(\gamma_w (\hat{s} + \hat{r}) \sigma^T(x_w))\} / \gamma_w - \tilde{a} \text{Proj}_{\tilde{a}}(\|\hat{s} + \hat{r}\|) \end{aligned} \quad (44)$$

<sup>۱</sup> Semi-Globally Uniformly Ultimately bounded(SGUUB)

انجام شده اند.  $L_i$  و  $m_i$  به ازای  $i = 1, 2$  به ترتیب طول، جرم و ممان اینرسی هر رابط بازو و  $c_i$  ضریب اصطکاک ویسکوز در هر مفصل می باشد. فاصله مرکز جرم پایه متخرک تا بازوی اول،  $m_c$  و  $I_c$  به ترتیب جرم و ممان اینرسی پایه متخرک،  $I_w$  و  $m_w$  به ترتیب جرم و ممان اینرسی هر چرخ،  $c_R$  و  $c_L$  شامل ضریب اصطکاک ویسکوز در چرخ راست و چپ می باشد. وضعیت اولیه ربات شامل موقعیت، سمت گیری و زوایای لینک ها به صورت  $\eta(0) = [4, -2, 0, 0, 0]^T$  انتخاب شده اند. ردیابی مسیر مطلوب به منظور کنترل موقعیت مکانی مجری نهایی، به صورت زیر به شکل دایره ای با شعاع 3 و مرکز (2.5, 2.5) انتخاب می شود:

$$\eta_d(t) = [2.5 + 3\cos(0.05t) \quad 2.5 + 3\sin(0.05t)]^T \quad (53)$$

اصطکاک کولمب و دینامیک مدل نشده و اغتشاشات دینامیکی به صورت  $\tau_w(t, q) = 2[sin(0.05t), sin(0.05t), sin(0.05t)]^T + 0.1sign(v)$  در نظر گرفته شده اند که جمله اول بیانگر دینامیک مدل نشده سیستم و جمله دوم نشان دهنده اصطکاک کولمب می باشد که در آن  $\theta$  به صورت زیر تعریف می شود:

$$v = \begin{bmatrix} r/2 & r/2 & 0 & 0 \\ r/(2b) & -r/(2b) & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \dot{\theta}_R \\ \dot{\theta}_L \\ \dot{\theta}_1 \\ \dot{\theta}_2 \end{bmatrix} \quad (54)$$

پارامترهای کنترل کننده و بهره های تطبیق مطابق جدول ۱ انتخاب می شوند. این مقادیر براساس سعی و خطاب به صورتی انتخاب شده اند که بهترین پاسخ بدست آید. با این حال، با تنظیم بیشتر پارامترهای کنترلی می توان به پاسخ های بهتری نیز دست یافت.

جدول ۱: تنظیم بهره های کنترل کننده و مشاهده گر فیدبک خروجی عصبی تطبیقی مقاوم

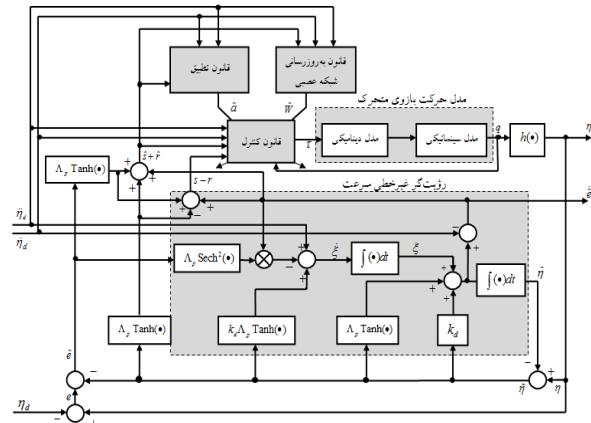
مقدار	سمبل	پارامتر
$7diag(3, 3, 0.1, 0.1)$	$K_p$	بهره کنترل کننده
10	$k_d$	بهره رؤیتگر
$3diag(5, 5, 0.1, 0.1)$	$\Lambda_p$	بهره کنترل کننده
2	$\gamma_a$	بهره تطبیق
180	$a_m$	ضریب $\sigma$ ثابت
100	$\varepsilon_a$	ضریب ثابت بیانگر ضخامت لایه مرزی

برای تمام شبیه سازی ها، زمان نمونه برداری ۲۰ میلی ثانیه در نظر گرفته شده است. پارامترهای شبکه عصبی با تابع پایه شعاعی دارای  $I = 12$  گره در لایه مخفی به منظور تخمین دینامیک های نامعین سیستم مطابق با

$$R_A = \left\{ u_t \in \Re^P \mid \|u_t(t)\| < \sqrt{\frac{c_m - 0.5(\beta_1 + \beta_3 + \beta_5)}{0.5(\beta_2 + \beta_4)(\lambda_u / \lambda_z)}} \right\} \quad (51)$$

که  $P = 4\ell + 17$  و  $u_t = [\hat{e}^T, \tilde{\eta}^T, s^T, r^T, \tilde{w}_{11}, \dots, \tilde{w}_{4\ell}, \tilde{a}]^T$  می باشد. باید توجه شود که ناحیه جذب  $R_A$  می تواند به دلخواه بزرگ در نظر گرفته شود که هر شرط اولیه ای را با انتخاب بهره های کنترلی به اندازه کافی بزرگ در بر گیرد. از بحث بالا به این نتیجه می رسیم که کران دار نیمه کلی هستند و به یک همسایگی کوچک شامل مبدأ همگرا شوند. در نتیجه،  $\dot{\hat{e}}(t)$  و  $\ddot{\eta}(t)$  نیز با توجه به خواص توابع تاثراتی هایپربولیک که در بخش قبل اشاره شد، به ناحیه ای کوچک شامل مبدأ همگرا می شوند. به علاوه، با در نظر گرفتن روابط (۲۵) و (۲۶)،  $\dot{\hat{e}}(t), \ddot{\eta}(t) \in L_\infty$  نتیجه می شود. در نهایت، با توجه به فرض های ۲ تا ۴ به این نتیجه می رسیم که تمام سیگنان ها در سیستم حلقه بسته کران دار هستند و به عبارتی  $\eta(t), \dot{\eta}(t), q(t), v(t), \dot{v}(t), \tau(t), \hat{W}(t), \hat{a}(t) \in L_\infty$  می باشند. در نتیجه اثبات تکمیل می شود.  $\square$

در شکل ۲ دیاگرام کنترلی نشان داده است که  $\eta_d$ ،  $\dot{\eta}_d$  و  $\ddot{\eta}_d$  به ترتیب بیانگر مطلوب و مشتقهای مطلوب می باشند.



شکل ۲- بلوک دیاگرام کنترل کننده فیدبک خروجی تطبیقی عصبی مقاوم پیشنهادی.

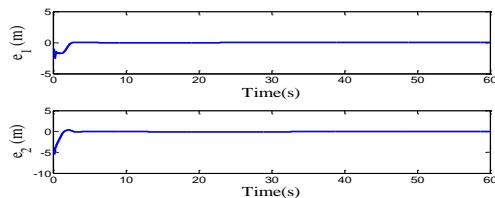
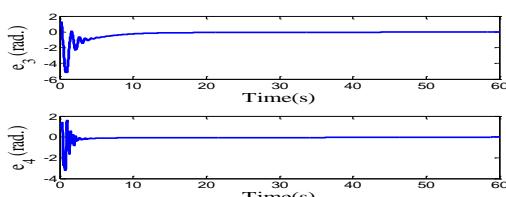
## ۶- نتایج شبیه سازی

در این بخش، نتایج شبیه سازی به منظور اعتبارسنجی روش کنترلی مقاوم تطبیقی شبکه عصبی تابع پایه شعاعی با تابع اشعاع به منظور کنترل بازوی متخرک چرخ دار در محیط MATLAB بر اساس مدل مرجع [۱۰] ارائه می گردد. شبیه سازی ها برای ربات دو درجه آزادی صفحه ای با پارامترهای زیر

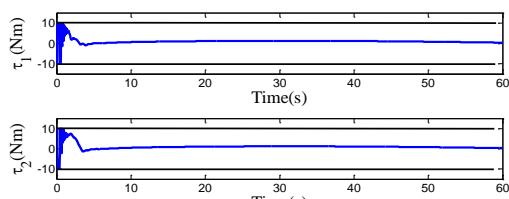
$$L_1 = 0.514, L_2 = 0.362, L_a = 0.2(m), m_1 = 2.56, m_2 = 1.07,$$

$$m_c = 17.25, m_w = 0.159(kg), I_1 = 0.148, I_2 = 0.0228, I_c = 0.297, \quad (52)$$

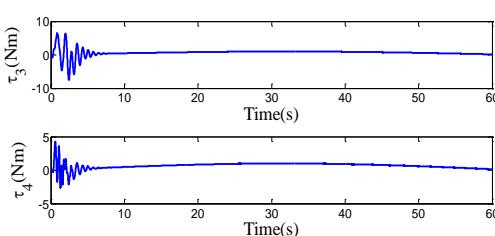
$$I_w = 2e - 4(kg \cdot m^2), c_1 = 0.1, c_2 = 0.1, c_R = 0.1, c_L = 0.1(Nm \cdot sec)$$

شکل ۴- خطاهای ردیابی  $e_1$  و  $e_2$ شکل ۵- خطاهای ردیابی  $e_3$  و  $e_4$ 

در شکل ۶، سیگنال های کنترلی اعمال شده به بدن متعدد و در شکل ۷، سیگنال های کنترلی مورد نیاز مفاصل دو بازو توسط کنترل کننده فیدبک خروجی عصبی تطبیقی مقاوم طراحی شده در حضور نامعینی ها، نشان داده شده است. به دلیل کوچک شدن خطاهای ردیابی و رؤیت بر روی مسیر مطلوب، سیگنال های گشتاور نهایتاً به مقادیر کوچکی حدود نیم تا یک نیوتون-متر میل کرده اند. با توجه به این شکل ها، علیرغم وجود نامعینی های پارامتری و غیرپارامتری، ردیابی و مقاومت کنترل کننده پیشنهادی کاملاً رضایت‌بخش می‌باشد. در این کنترل کننده، با محدود شدن دامنه سیگنال های کنترلی به صورت  $|\tau(t)| \leq 10 Nm$  و همچنین توسط تابع تائزات هایپربولیک در کنترل کننده (۳۲) از خطر اشاعر عملگرها کاسته شده است. اما محدود کردن سیگنال های کنترلی سبب کاهش سرعت همگرایی می‌گردد و در نتیجه پاسخ گذرا طولانی تر می‌شود.



شکل ۶- ورودی های کنترل کننده اعمال شده به بدن متعدد



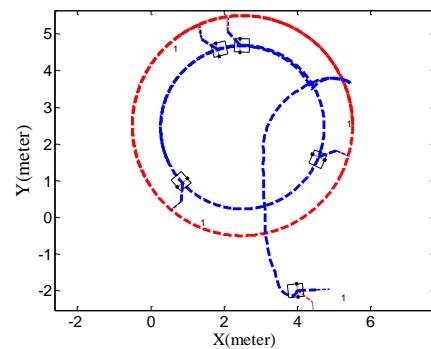
شکل ۷- ورودی های کنترل کننده مفاصل دو بازو

جدول ۲ انتخاب می‌گردد. در این شبیه سازی، ضرایب وزنی براساس سعی و خطای انتخاب شده‌اند. با وجود این که انتخاب در تعداد گره‌های بیشتر لایه مخفی، منجر به تخمین دقیق‌تری از نامعینی های پارامتری می‌شود اما افزایش تعداد گره‌ها، با محاسباتی رانیز افزایش می‌دهد.

جدول ۲: پارامترهای شبکه عصبی

پارامتر	سمبل	مقادیر
بهره تطبیق	$\gamma_w$	2
ضریب $\sigma$ ثابت	$W_m$	10000
بردار میانگین تابع گاوسی	$\mu_x$	$\mu_x = (-6, -5, -4, -3, -2, -1, 1, 2, 3, 4, 5, 6)^T$
بردار انحراف معیار تابع گاوسی	$\lambda_k$	$\lambda_k = 10(1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1, 1)^T$

با توجه به تنظیمات اولیه انجام شده، نتایج شبیه سازی برای کنترل کننده فیدبک خروجی عصبی مقاوم تطبیقی در زیر ارائه می‌گردد.



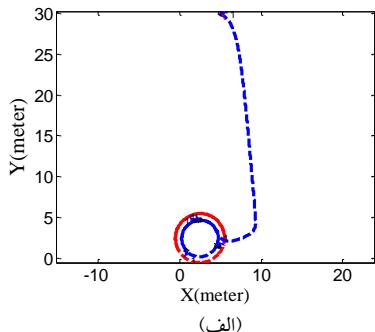
شکل ۳- بازوی متعدد دو درجه آزادی به همراه مسیر مطلوب مجری نهایی و مسیر پایه متعدد

با توجه به شکل ۳، خطوط قرمز و آبی به ترتیب ردیابی مطلوب مجری نهایی و مسیر حرکت پایه متعدد را در صفحه  $(X, Y)$  (بیان می‌کنند که با اعمال کنترل کننده پیشنهادی، مجری نهایی بازوی متعدد به خوبی مسیر دایره‌ای را طی می‌کند. بردار آرایش مطلوب بازوی متعدد به صورت  $q_d^T = [0.514 \quad 0.362 \quad -45\pi/180 \quad -45\pi/180]$  در نظر گرفته می‌شود. شکل ۴ خطای ردیابی موقعیت مجری نهایی در راستای  $X$  و  $Y$  برای رسیدن به موقعیت مطلوب را نشان می‌دهد که نهایتاً این خطای کران بسیار کوچکی اطراف صفر همگرا شده است. شکل ۵ خطاهای ردیابی موقعیت زاویه‌ای رابطه‌ها را با استفاده از کنترل کننده عصبی تطبیقی مقاوم برای رسیدن به موقعیت‌های زاویه‌ای مطلوب  $\theta_{d1}$  و  $\theta_{d2}$  نمایش می‌دهد.

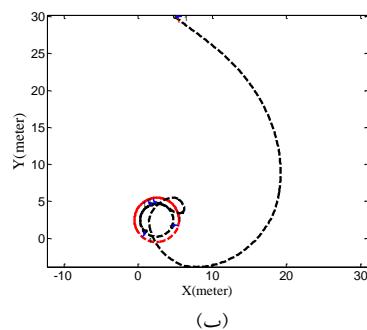
در زیر، معادله کنترل کننده فیدبک خروجی مشابه با مرجع [۱۸] برای بازوهای متحرک با استفاده از روش تطبیقی مقاوم عصبی تابع پایه شعاعی بدون استفاده از تابع تائزانت هایپربولیک به منظور مقایسه با کنترل کننده پیشنهادی ارائه شده است. نتایج شبیه سازی هر دو کنترل کننده در شکل های ۱۲ تا ۱۶ مطابق با پارامترهای رابطه (۵۲) نمایش داده شده اند.

$$\begin{cases} \tau(t) = B^{-1}(q)(-K_1(s - r) - K_2(e + \tilde{\eta}) \\ \quad - \hat{W}\sigma(x_w) - \hat{a}\text{Tanh}(v\hat{a}(\hat{s} + \hat{r}) / \varepsilon_a)) \\ s = \dot{e} + A_p(e - \tilde{\eta}), \quad r = \dot{\tilde{\eta}} + A_p\tilde{\eta}, \\ \dot{\hat{s}} + \hat{r} = \dot{\tilde{\eta}} - \dot{\tilde{\eta}}_d + A_p e, \\ \dot{\tilde{\eta}} = \xi + A_p \tilde{\eta} + k_d \tilde{\eta}, \\ \dot{\xi} = \ddot{\eta}_d - A_p(\dot{e} - \dot{\tilde{\eta}}) + k_d A_p \tilde{\eta}, \end{cases} \quad (55)$$

شرط شبیه سازی مشابه شبیه سازی قبل در نظر گرفته شده اند و هر دو کنترل کننده بهره های یکسان دارند.

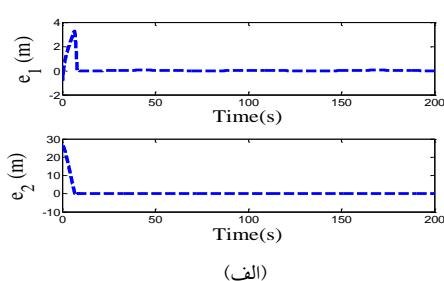


(الف)



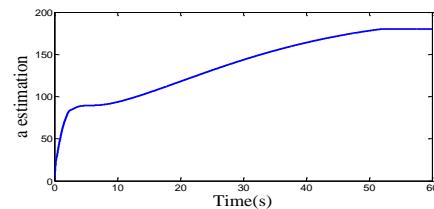
(ب)

شکل ۱۲- مسیر بازوی متحرک و مسیر مطلوب مجری نهایی: (الف) کنترل کننده پیشنهادی (ب) کنترل کننده (۵۵)

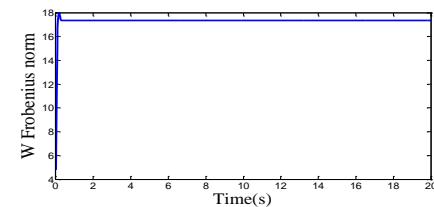


(الف)

در شکل های ۸ و ۹، به ترتیب تخمین کران بالای نامعینی های غیرپارامتری و اندازه فربونیوس تخمین وزن های شبکه عصبی، نمایش داده شده است که از اصلاح سیگما در بهروزرسانی قوانین تطبیق استفاده کردایم. همان گونه که مشخص است، این تخمین ها کران دار می باشند. پس می توان نتیجه گرفت که وجود اصلاح سیگما در قوانین تطبیقی که باعث به روز رسانی آنها می گردد، به منظور افزایش مقاومت کنترلی کاملاً ضروری است و سبب بهبود مقاومت در تخمین پارامترها و تخمین وزن های شبکه عصبی می شود.

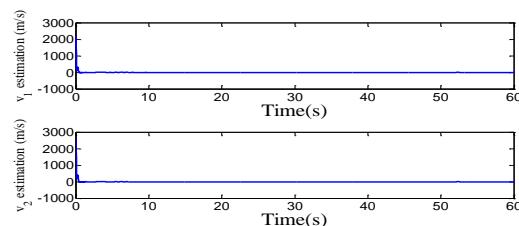


شکل ۸- تخمین پارامتر a

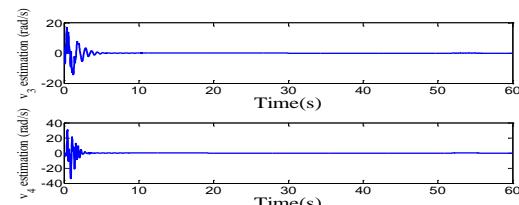


شکل ۹- تخمین وزن های شبکه عصبی

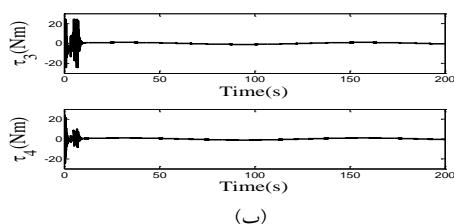
شکل ۱۰، خطاهای تخمین سرعت مجری نهایی و شکل ۱۱، خطاهای تخمین سرعت زاویه ای رابطه را که توسط مشاهده گر سرعت بدست آمده است را ارائه می دهند. همان طور که مشاهده می شود، رؤیت گر سرعت طراحی شده این تخمین ها را به خوبی فراهم می کند و تمام خطاهای به همسایگی صفر همگرا می شوند.



شکل ۱۰- خطاهای تخمین سرعت مجری نهایی

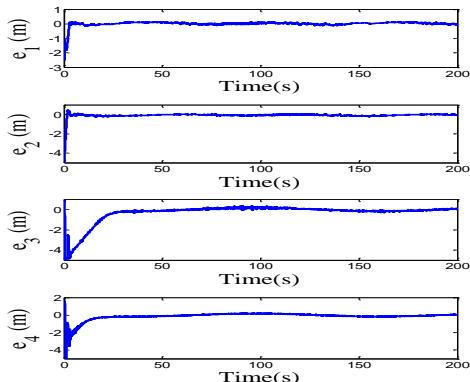


شکل ۱۱- خطاهای تخمین سرعت زاویه ای رابطه

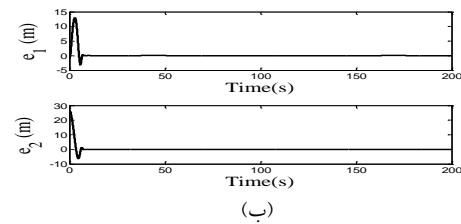


شکل ۱۶- ورودی‌های کنترل کننده مفاصل دو بازو: (الف) کنترل کننده پیشنهادی  
(ب) کنترل کننده (۵۵)

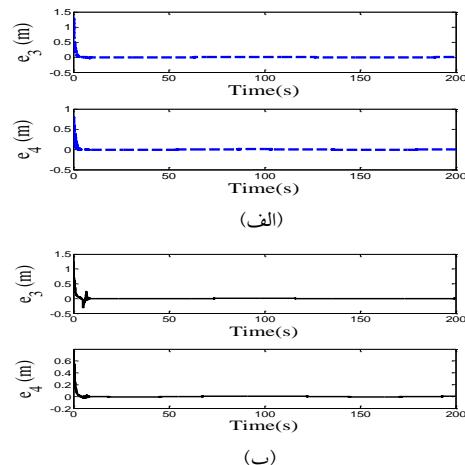
همان طور که از شکل‌های ۱۲ تا ۱۶ ملاحظه می‌شود، عملکرد کنترل کننده پیشنهادی نرم‌تر و هموارتر از عملکرد کنترل کننده (۵۵) است. شبیه سازی‌ها نشان می‌دهند که با افزایش خطای ردیابی اولیه برای هر دو کنترل کننده، سیگنال‌های کنترلی کنترل کننده (۵۵) خشن‌تر می‌شوند و پاسخ گذرای هموارتری نشان می‌دهد. برای بررسی عملکرد کنترل کننده در برابر نویز اندازه گیری، یک نویز سفید گاووسی با متوسط صفر و انحراف از معیار  $0.007 \times 10^{-7}$  به متغیرهای حالت افزوده شده است و نتایج شبیه سازی در شکل ۱۷ برای نمونه آورده شده است. ملاحظه می‌شود که بدلیل استفاده از کنترل کننده مقاوم تطبیقی نوع اشباع در کنترل کننده (۳۲)، عملکرد ردیابی کنترل کننده پیشنهادی قابل قبول است. البته باید توجه شود که با افزایش سطح نویز، چترینگ در سیگنال کنترلی بیشتر می‌شود که با افزایش مقدار پارامتر  $\epsilon_a$  در کنترل کننده (۳۲) می‌توان آن را کاهش داد.



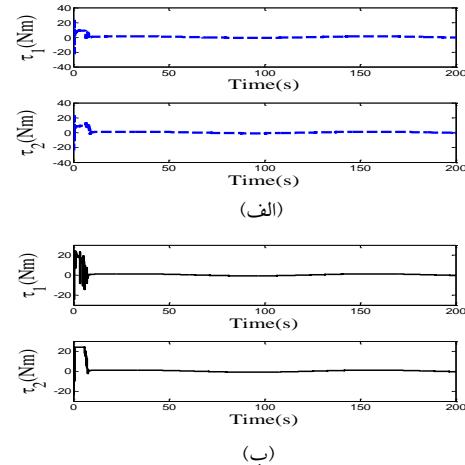
شکل ۱۷- عملکرد کنترل کننده پیشنهادی در برابر نویز اندازه گیری



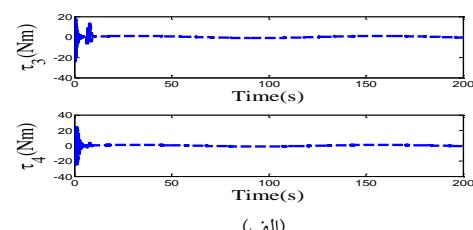
شکل ۱۳- خطاهای ردیابی  $e_1$  و  $e_2$ : (الف) کنترل کننده پیشنهادی (ب) کنترل کننده (۵۵)



شکل ۱۴- خطاهای ردیابی  $e_3$  و  $e_4$ : (الف) کنترل کننده پیشنهادی (ب) کنترل کننده (۵۵)



شکل ۱۵- ورودی‌های کنترل کننده اعمال شده به بدنه متحرک: (الف) کنترل کننده پیشنهادی (ب) کنترل کننده (۵۵)



در این مقاله، یک کنترل کننده ردیاب فیدبک خروجی برای بازوهای متحرک با استفاده از روش تطبیقی مقاوم عصبی با ترکیب یک مشاهده‌گر سرعت و شبکه عصبی تابع پایه شعاعی، پیشنهاد شد. طرح کنترلی پیشنهادی تنها به اندازه گیری‌های موقعیت و جهت گیری نیازمند می‌باشد. به همین دلیل، یک مشاهده‌گر سرعت معرفی شده است تا تخمین سرعت‌های

## ۷- نتیجه‌گیری

در این مقاله، یک کنترل کننده ردیاب فیدبک خروجی برای بازوهای متحرک با استفاده از روش تطبیقی مقاوم عصبی با ترکیب یک مشاهده‌گر سرعت و شبکه عصبی تابع پایه شعاعی، پیشنهاد شد. طرح کنترلی پیشنهادی تنها به اندازه گیری‌های موقعیت و جهت گیری نیازمند می‌باشد. به همین دلیل، یک مشاهده‌گر سرعت معرفی شده است تا تخمین سرعت‌های

- Networks and Learning Systems, Vol. 24, No. 9, pp. 1400-1413, 2013.
- [8] Chen. N., Yang. H., Han. X., Ai. Ch., Tang. Ch., Li. X., "Adaptive robust control of the mobile manipulator based on neural network," 11th IEEE Conference on Industrial Electronics and Applications (ICIEA), pp. 2425-2430, 2016.
- [9] Xu. Y., Cao. X., Wang. Y., Gu. L., "The observer-based neural network adaptive robust control of underwater hydraulic manipulator," Conference on OCEANS'15 MTS/IEEE Washington, pp. 1-5, 2015.
- [10] White. G. D., Bhatt. R. M., Krovi. V.N., "Dynamic redundancy resolution in a nonholonomic wheeled mobile manipulator," Robotica, Vol. 25, No. 2, pp. 147-156, 2007.
- [11] Tzafestas. Spyros G., Introduction to Mobile Robot Control, 1st Edition, Elsevier Insights, 2013.
- [12] Bhatt. Rajankumar M., "Towards Modular Cooperation Between Multiple Nonholonomic Mobile Manipulators," Ph. D. Thesis, State University of New York at Buffalo, 2007.
- [13] Li. Zhijun, Ge. Shuzhi Sam, Fundamentals in modeling and control of mobile manipulators, CRC Press, Taylor and Francis Group, 2013.
- [14] Lewis. Frank L., Dawson. Darren M., Abdallah, C.T., *Robot Manipulator Control Theory and Practice*. 2nd ed. Revised and Expanded, Marcel Dekker: New York, 2004.
- [15] Polycarpou. M., "Stable adaptive neural control scheme for nonlinear systems," IEEE Transaction on Automatic Control, Vol. 41, No. 3, pp. 447-451, 1996.
- [16] Khalil. Hassan K., Nonlinear Systems, Englewood Cliffs, Third Edition, Prentice Hall, NJ, 2002.
- [17] Xu. D., Zhao. D., Yi. J., Tan. X., "Trajectory Tracking Control of Omnidirectional Wheeled Mobile Manipulators: Robust Neural Network-Based Sliding Mode Approach," IEEE Transactions on Systems, Man, and Cybernetics-Part B: Cybernetics, Vol. 39, No. 3, pp. 788-799, 2009.
- [18] Li. Z., Ge. S. S., Adams. M., Vijesoma. W. S., "Adaptive Robust Output-Feedback Motion/Force Control of Electrically Driven Nonholonomic Mobile Manipulators," IEEE Transactions on Control Systems Technology, Vol. 16, No. 6, pp. 1308-1315, 2008.
- [19] Ioannou. Petros, Fidan. Baris, Adaptive Control Tutorial, SIAM, Philadelphia, 2006.

غیرقابل دسترس از بازوی متحرک را فراهم کند. علاوه بر این، نیازی به دانش قابلی از دینامیک‌های بازوی متحرک و اغتشاشات محیطی با استفاده از قوانین تطبیقی و شبکه‌های عصبی تابع پایه شاععی نداریم. از لحاظ نظری اثبات شد که کنترل کننده پیشنهادی می‌تواند با ایجاد موقعیت و جهت گیری بازوی متحرک با وجود خطاهای کوچک، بازو را در حضور نامعینی‌ها به موقعیت مطلوب برساند. کنترل کننده پیشنهادی تضمین می‌کند که تمامی سیگنال‌ها در سیستم حلقه بسته کران‌دار بوده و خطاهای ردیابی و مشاهده سرعت به طور یکنواخت نهایتاً کران‌دار نیمه کلی هستند و به همسایگی کوچکی شامل مبدأ همگرا می‌شوند. نتایج شبیه‌سازی تأثیر طرح کنترلی پیشنهادی را به خوبی نشان می‌دهند. این مقاله می‌تواند به گروهی از بازوهای متحرک چرخ دار با دینامیک‌های نامعین و اغتشاشات نامعلوم تعیین داده شود.

## مراجع

- [1] Galicki. M., "An adaptive non-linear constraint control of mobile manipulators," Mechanism and Machine Theory, Vol. 88, pp. 63-85, 2015.
- [2] Sun. W., Xia. J., "Adaptive control for mobile manipulators with affine constraints," 3rd International Conference on Informative and Cybernetics for Computational Social Systems (ICCSS), pp. 354-357, 2016.
- [3] Shojaei. K., "Neural adaptive output feedback formation control of type (m,s) wheeled mobile robots," IET Control Theory and Applications, Vol. 11, No. 4, pp. 504-515, 2016.
- [4] Fang. M., Chen. W. and Li. Z., "Adaptive tracking control of coordinated nonholonomic mobile manipulators," Proceedings of 17th World Congress: The International Federation of Automatic Control, pp. 4343-4348, 2008.
- [5] Sun. W., Wu. Y Q., "Adaptive motion/force tracking control for a class of mobile manipulators," Asian Journal of Control, Vol. 17, No. 6, pp. 2409-2416, 2015.
- [6] Wang. Y., Miao. Zh., Liu. L., Chen. Y., "Adaptive robust control of nonholonomic mobile manipulators with an application to condenser cleaning robotic systems," 8th IEEE Conference on Industrial Electronics and Applications (ICIEA), pp. 358-363, 2013.
- [7] Li. Zh., Su. Ch., "Neural-Adaptive Control of Single-Master–Multiple-Slaves Teleoperation for Coordinated Multiple Mobile Manipulators With Time-Varying Communication Delays and Input Uncertainties," IEEE Transactions on Neural